

Koncepce

Moravské zemské knihovny 2021–2027

Moravská zemská knihovna: silná národní instituce s mezinárodním významem a nástroj vzdělané a kulturní občanské společnosti

Moravská zemská knihovna v Brně (MZK), jejímž zřizovatelem je Ministerstvo kultury České republiky, patří mezi přední paměťové instituce a plní knihovnické, výzkumné, metodické a kulturně-společenské funkce s regionálním, národním a nadnárodním významem.

Moravská zemská knihovna je s téměř pěti miliony dokumentů druhou největší knihovnou v České republice. K dispozici má 798 studijních míst, ročně ji navštíví 400 000 uživatelů a její čtenáři realizují ročně téměř 1,5 milionu virtuálních návštěv. Počet registrovaných čtenářů se v posledních letech stabilizoval díky stále se rozšiřující nabídce služeb.

Od roku 1935 disponuje MZK právem celostátního povinného výtisku. Její roční přírůstek přesahuje 40 000 knihovnických jednotek a po Národní knihovně České republiky je druhým nejlépe doplňovaným sbírkovým fondem ze všech knihoven České republiky. Fond je doplňován koordinovaným nákupem, dary a zpracováním domácích i zahraničních informačních dokumentů, a slouží tak aktuálním potřebám široké veřejnosti.

Jako knihovní instituce buduje, zpracovává a uchovává konzervační fond (na základě práva povinného výtisku), buduje a uchovává historický fond (soubor rukopisů, starých tisků, grafik a map), má funkci krajské knihovny (metodicky zajišťuje pověřené knihovny a knihovny v kraji), spolupracuje s Národní knihovnou v Praze na přípravě a výkonu funkční knihovní metodiky a s ostatními krajskými knihovnami na zajištění chodu regionálních funkcí. Jako centrální knihovnická instituce zabezpečuje realizaci řady centrálních projektů, například projektu Česká knihovna či Zahraniční knihovna, které jsou určeny pro budování kvalitních a aktuálních fondů z domácí a zahraniční literatury v knihovnách České republiky. Na základě úzké spolupráce s Velvyslanectvím Spojených států amerických, British Council, Spolkovým ministerstvem evropských a mezinárodních věcí Rakouské republiky, Goethe-Institutem a s Velvyslanectvím Španělska vytváří specializované soubory cizojazyčné literatury.

Jako výzkumná organizace realizuje MZK řadu projektů v národních programech výzkumu, vývoje a inovací (zejména NAKI – Program na podporu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity), pracuje na projektech rozvoje knihoven financovaných Ministerstvem kultury České republiky (VISK – Veřejné informační služby knihoven) a na projektech evropských strukturálních fondů. V roce 2018 předložila a obhájila Koncepci vědy a výzkumu a v průběžném hodnocení podle platné Metodiky M17+ získává vysoká hodnocení za vědeckou a výzkumnou činnost. MZK se stala v roce 2018 součástí výzkumné infrastruktury LINDAT/CLARIAH (Digitální výzkumná infrastruktura pro jazykové technologie, umění a humanitní vědy), v dubnu 2019 byl ukončen projekt AARC2 (Authentication and Authorisation for Research and Collaboration), který se stal základem další vědecké mezinárodní spolupráce,

a zahájeno bylo řešení mezinárodního projektu EODOPEN (eBooks-On-Demand-Network Opening Publications for European Netizens). V rámci programu Creative Europe Culture byl v roce 2019 zahájen mezinárodní projekt CELA (Connecting Emerging Literary Artists), který rovněž představuje bázi další budoucí spolupráce s kulturními a literárními institucemi v zahraničí. V květnu 2015 byl zahájen EU projekt programu H2020, nazvaný AARC (Autentizace a autorizace pro výzkum a spolupráci), na kterém MZK aktivně participuje.

MZK zajišťuje vzdělávání knihovníků, rekvalifikační kurzy, spolupracuje na projektech celoživotního vzdělávání a připravuje projekty akreditací typových pozic. V rámci aplikačních projektů využívá a zpřístupňuje vlastní knihovní fondy a vytváří nástroje pro práci s nimi. Od roku 2015 vyvíjí a provozuje klíčový nástroj českého knihovnictví pro zpřístupnění fondů českých knihoven Centrální portál knihoven – Knihovny.cz. MZK se rovněž podílí na vývoji systému digitální knihovny Kramerius. Od roku 2018 MZK provozuje Metodické centrum pro výstavbu a rekonstrukci knihoven s celostátní působností.

Od roku 2016 realizuje MZK z pověření Ministerstva kultury České republiky prezentaci české literatury na zahraničních veletrzích, v roce 2017 bylo MZK zřízeno České literární centrum pro propagaci české knižní kultury v zahraničí.

Jedním ze základních projektů, jenž významným způsobem ovlivňuje práci knihovny, je realizace projektu Národní digitální knihovny (spolu s Národní knihovnou České republiky).. V oblasti digitalizace a zpřístupnění vlastních fondů získala MZK zkušenosti zejména při zpřístupňování mapových a grafických sbírek, které jsou veřejnosti k dispozici na webových stránkách mapy.mzk.cz a staremapy.cz.

MZK jako společensko-kulturní instituce zajišťuje programy pravidelných přednášek pro veřejnost, zpřístupňuje své fondy formou tematických výstav, kooperuje s domácími a zahraničními institucemi na výstavních prezentacích a konferenčních akcích. V rámci pozice krajské knihovny v druhém největším městě České republiky se podílí na společenském a kulturním životě kraje a města (Oči Brna, tematické výstavy a konference ad.), metodicky vede knihovny v kraji a podílí se na vytváření metodik s celonárodní platností.

MZK je jako přední instituce českého knihovnictví členem řady národních a mezinárodních profesních organizací: DIFMOE (Digitales Forum Mittel- und Osteuropa), IAML, IASA, IGELU, LIBER, Muzejní a vlastivědná společnost, SDRUK, SKIP, SUAleph. Moderuje koncepční otázky v souvislosti s knihovnickými službami a se zpracováním fondů, a to jak na národní (semináře, konference, workshopy), tak na mezinárodní úrovni. V roce 2019 podepsala smlouvu o spolupráci se Zemskou a univerzitní knihovnou v Drážďanech a v roce 2020 s Národní francouzskou knihovnou, v roce 2021 pak memorandum o spolupráci s Masarykovou univerzitou a s badatelskou institucí CEFRES (Francouzský ústav pro výzkum ve společenských vědách).

Analytická část:

SWOT analýza MZK

Silné stránky	Slabé stránky	Vnitřní faktory
<ul style="list-style-type: none">• Silná a tradiční instituce, pevně zakotvená v knihovním zákoně a národních koncepčních materiálech (Státní kulturní politika a Koncepce rozvoje knihoven v ČR na léta 2021–2027).• Rozsáhlý fond utvářený na právu povinného výtisku od roku 1935 a doplňovaný promyšlenou akviziční politikou.• Rozsáhlý fond unikátních knihovních jednotek rukopisů a starých tisků budovaný promyšlenou a koncepční akviziční politikou.• Trvalá aktivní spolupráce na centrálních knihovnických projektech (Knihovny.cz, Souborný katalog ČR, Jižní Morava čte, vzdělávání knihovníků v typových pozicích, CzechElib).• Propracovaná spolupráce s paměťovými institucemi v rámci regionu i státu.• Znalost prostředí v rámci regionu, v národním i mezinárodním kontextu.• Ochota a připravenost reagovat na společenskou poptávku a schopnost motivovat ji.• Trvalý a výrazný podíl na zajišťování kulturních aktivit v rámci regionu, v národním rámci v mezinárodním prostoru.• Propracovaná podpora regionálních vazeb a vztahů a aktivní podíl na rozvoji regionu.• Přirozený nástroj (instituce) pro zajištění rovného a svobodného přístupu k informacím a poznání.• Zkušenosti s podporou uživatelů v práci s informacemi.• Vývoj pokročilých technických řešení – portál Knihovny.cz.• Pevné místo v rámci celoživotního vzdělávání knihovníků i širší veřejnosti.	<ul style="list-style-type: none">• Personální poddimenzovanost instituce.• Nižší platy v rámci profese, které nemohou aktuálně konkurovat poptávce na trhu práce.• Realizace některých klíčových úkolů českého knihovnictví formou ročních projektů.• Rozpočtové financování knihovny ve formě příspěvku na provoz je uzuální a nezohledňuje stoupající nároky společnosti na proměnu rozsahu jejích funkcí.• Podstatná část rozpočtu je tvořena projektovými prostředky, které však současně z velké míry zajišťují statutární funkce knihovny.• Nedostatečné kapacity pro ukládání stále rostoucího fondu (měl by vyřešit projekt dostavby a rekonstrukce depozitáře).• Nedostatečné finanční a personální zajištění centrálních služeb, které MZK poskytuje síti českých knihoven (Knihovny.cz).	

<ul style="list-style-type: none"> • Motivovaní zaměstnanci, kteří jsou hrdí na značku MZK. • Rozsáhlý tým odborníků a specialistů zajišťující národní knihovnické úkoly. • Jasný systém vědy a výzkumu realizovaný na základě schválené koncepce vědy a výzkumu. • Pevné vazby s akademickými a univerzitními pracovišti podpořené společnými výzkumnými a vědeckými projekty (MU Brno, UK Praha, VUT Brno, JČU České Budějovice). • Jasně a aktuálně vazby mezinárodní spolupráce podložené smlouvami a společnými projekty. • Respekt ostatních knihoven k odborné práci MZK. 		
<p>Příležitosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • MZK je považována za klíčovou instituci knihovního systému. • MZK se podílí na přípravě a realizaci klíčových koncepčních materiálů. • Rostoucí nároky na zvyšování odborné kvalifikace zaměstnanců a na celoživotní vzdělávání. • Růst významu knihoven ve společnosti jako center komunitního života pro utváření občanské společnosti. • Růst významu knihoven jako nástrojů celoživotního vzdělávání. • Růst významu knihoven jako bezpečného a proaktivního prostředí. • Rozvoj digitálních médií a sofistikovaných nástrojů pro zpřístupňování digitalizovaného obsahu. • Zvyšující se potřeba přístupu k digitalizovanému obsahu. • Růst významu regionální práce a posilování regionální identity. • Zvyšující se potřeba spolupráce mezi knihovnou a školskými institucemi. 	<p>Hrozby</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rostoucí poptávka na trhu práce především v oblasti IT a odborných pracovníků (nízké mzdy ve veřejném sektoru). • Odklon uživatelů od tradiční nabídky půjčovných služeb knihovny. • Finanční redukce v souvislosti s rozpočtovými škrty na úrovni rezortu či restrukturalizace grantů poskytovaných státními institucemi na vědu a výzkum, resp. formou dotací EU. • Důsledky pandemie omezující provoz knihovny, s tím související zvyšující se personální náročnost služeb a potřeba restrukturalizace služeb. • Nedostatek investičních prostředků na budování fondu rukopisů a starých tisků. 	<p>Vnější faktory</p>

<ul style="list-style-type: none">• Potřeba vybudování pevné infrastruktury pro vědu a výzkum.• Systematická podpora knihovnické práce formou evropských a národních dotací a grantových prostředků.		
Pozitivní faktory	Negativní faktory	

Strategická část:

Vize Moravské zemské knihovny v Brně

České knihovnictví prochází v posledních letech změnou paradigmatu. Nástup informačních technologií, masivní digitalizace fondů, možnosti vzdáleného přístupu k informacím a jejich nárůst způsobují, že knihovny se vedle úkolu shromažďovat a zpřístupňovat materiál čím dál tím více orientují na funkce, které umožňují jeho selekci a třídění. Vedle toho roste potřeba knihoven jako nástrojů celoživotního vzdělávání a komunitních center. Knihovny si upevňují svoji pozici základních prostředků udržujících stabilitu demokratického systému rozvojem přemýšlivé a soudržné společnosti.

MZK se svými více než dvousetletými dějinami stojí dlouhodobě v čele snah o koncepční pojetí knihovnické práce a spolu s dalšími knihovnami a knihovnickými organizacemi modeluje nejenom aktuální požadavky společnosti, ale snaží se připravovat i jejich budoucí podobu. Z dlouhodobé zkušenosti přitom vyplývá, že tato základní funkce proaktivní mediace bude trvalou součástí i budoucí knihovnické práce.

Úkoly 2021–2027

Úkoly MZK vyplývají z dokumentů, které ovlivňují a určují směr knihovnické práce. Jsou jimi především *Státní kulturní politika* a *Koncepce rozvoje českého knihovnictví*. Na znění obou dokumentů, které modelují priority knihovnické práce ve střednědobém a dlouhodobém horizontu, MZK aktivně spolupracuje a garantuje i realizaci úkolů, které z těchto koncepcí vyplývají.

1. Volný přístup k informacím

MZK vytváří a spoluvytváří sbírkové fondy, prováděcí dokumenty, programy a nástroje, které umožňují realizaci jednoho ze základních pilířů občanské společnosti: rovného přístupu ke vzdělání a informacím. Zúčastňuje se jednání na úrovni knihoven, na úrovni resortní i meziresortní, která upevňují poslání knihoven v systému demokratické a občanské společnosti.

2. Vývoj

Rozvoj informační společnosti vyžaduje rychlou reakci při vytváření nástrojů komunikujících obsahy fondů a kvalitativně selektujících informace. Těž roste význam nástrojů využívajících technologie strojového učení. Tato práce na inovaci knihovnictví zahrnuje nejenom technickou, ale i personální oblast. Proměna charakteru knihovnické práce se odráží i v tvořivém a proaktivním přístupu zaměstnanců knihoven a ve zvýšení vlastního podílu knihoven na tvorbě nástrojů, které umožňují práci s fondy a jejich využití.

3. Vzdělání

MZK je prostřednictvím svých fondů součástí národního systému vzdělávání – jakožto instituce s akreditovanými vzdělávacími programy současně realizuje část z těchto programů. Aktivity v této oblasti se zaměřují jak na uživatele, tak na vlastní zaměstnance.

4. Věda

MZK jakožto vědecká organizace realizuje vlastní výzkum směřovaný k využití zdrojů národního kulturního dědictví a k jeho zpřístupnění. Vytváří metodiky pro práci se specifickými fondy a zdroji a uskutečňuje jejich praktické aplikace. Zapojuje se do řešení vědeckých a výzkumných úkolů – prostřednictvím projektů národní kulturní identity, Grantové agentury České republiky, Technické agentury České republiky, evropských projektů atd. se aktivně podílí na vědecké práci a současně ji materiálově i metodologicky dále motivuje a umožňuje. Realizuje mezinárodní vědeckou a badatelskou spolupráci, zapojuje se do nadnárodních projektů a vstupuje do mezinárodních programů vývoje knihovnického softwaru a koordinace národních digitalizací.

5. Kulturní a paměťové centrum

MZK jako součást páteřní sítě paměťových institucí České republiky zajišťuje ochranu národního kulturního dědictví v oblasti knižní kultury. Tato práce nespočívá pouze v pasivním shromažďování či uchovávání, její nedílnou součástí je i badatelské a popularizační zpracovávání tohoto materiálu a jeho zpřístupňování odborné i laické veřejnosti. Jako instituce, která aktivně spoluutváří národní paměť a národní identitu, organizuje a realizuje národní i mezinárodní aktivity, které slouží jako nástroje propagace české knižní kultury a umožňují její trvalé etablování v evropské knižní kultuře.

6. Komunitní centrum

MZK je přirozeným prostorem pro setkávání na různých úrovních čtenářského, badatelského, kulturního a společenského života. Organizuje či spoluorganizuje autorská čtení, diskusní fóra, vědecké konference, přednášky a popularizuje vědní disciplíny a poznatky. Je místem motivujícím k myšlení a umožňujícím sdílení základních hodnot demokratické a občanské společnosti.

Prostředky

MZK je i nadále nástrojem rozvoje spolupráce orgánů státu, kraje a města v oblasti práce s knihovními fondy a v rozvoji čtenářství.

a) Koordinované a systematické vytváření knihovního fondu

- MZK vytváří prostřednictvím promyšlené akviziční politiky, na níž spolupracuje s brněnskými univerzitními pracovišti, badatelskými pracovišti a dalšími výzkumnými a vzdělávacími institucemi fond tuzemské i zahraniční odborné a beletristické literatury. Cíleným způsobem tak rozšiřuje základní fond, který je budován na principu povinného výtisku. Prostřednictvím aktuálních nástrojů pro katalogizaci zajišťuje zpracování těchto fondů a jejich zpřístupnění v rámci jednotných knihovnických systémů a katalogů – tím se též rozšíří jejich dostupnost. MZK koordinuje a zajišťuje nákup kvalitní knižní produkce české a zahraniční literatury. S podporou programů Česká knihovna a Cizojazyčná literatura v součinnosti s podpůrnými programy Ministerstva kultury České republiky bude MZK i nadále koordinovat a zajišťovat nákup kvalitní knižní produkce české a zahraniční literatury.

b) Digitalizace

- *Národní digitální knihovna*: MZK je spolu s Národní knihovnou České republiky jednou z hlavních institucí zajišťujících jeden z nejdůležitějších úkolů českého knihovnictví – převedení obsahu knižních fondů do digitální podoby. MZK trvale usiluje o podporu pokračování digitalizace národních fondů a o rozvoj nástrojů zefektivňujících procesy digitalizace. MZK si je vědoma závažnosti problému dlouhodobého uchování digitálních dat a proaktivně se podílí na jeho řešení.

c) **Nástroje pro přístup ke zdrojům**

- MZK aktivně vyvíjí a zdokonaluje nástroje, které má k dispozici či které bude vyžadovat práce s knihovními a informačními zdroji v budoucnu. I nadále bude (ve spolupráci s ostatními knihovnami) zajišťovat nástroje a portály typu Kramerius, ObalkyKnih.cz, StareMapy.cz, historicefondy.cz, eBooks on Demand apod. nebo se podílet na jejich rozvoji. Přijetím úkolu připravit nástroj pro centrální zpřístupnění nejenom knihovnických katalogů a digitálních knihoven, ale i dalších informačních zdrojů nebo služeb knihoven, který je realizován pod názvem Knihovny.cz, se MZK zavázala zajistit jeho dlouhodobý provoz a rozvoj. Tento základní virtuální nástroj českého knihovnictví bude MZK zajišťovat ve spolupráci s ostatními knihovnami a knihovnickými organizacemi České republiky a v těsné koordinaci s radou CPK (Centrální portál knihoven). MZK se aktivně podílí a nadále se bude podílet na zákonných a prováděcích normách (Státní kulturní politika, Koncepce rozvoje knihoven, autorský zákon ad.), které upravují uživatelský přístup k fondům a ke zdrojům. MZK usiluje o zachování principu rovného přístupu, který je poskytován bezplatně, a o zavedení možnosti vzdáleného přístupu (který rovněž bude bezúplatný či realizovaný s minimálním poplatkem). MZK aktivně vstupuje do diskusí o národních a nadnárodních koncepcích knihovnické práce a v souvislosti s aktuálními potřebami rozvoje knihovnictví bude tyto diskuse i nadále aktivně podněcovat. MZK spolu s Národní knihovnou ČR a Knihovnou Akademie věd garantují podobu centrálního řešení přístupu k digitalizovaným zdrojům v podobě kooperativně provozované České digitální knihovny.

d) **Centrum rozvoje regionálních funkcí**

- MZK plní roli krajské knihovny a aktivně utváří a řídí metodickou práci. Na základě aktuálně zpracované *Koncepce rozvoje regionálních funkcí v Jihomoravském kraji* se zavazuje rozvíjet regionální funkce knihoven a formovat krajské systémy knihoven na principu spolupráce. Cílem je dosáhnout poskytování standardizované úrovně veřejných knihovnických a informačních služeb bez ohledu na velikost obce a na lokalitu, v níž knihovna působí.

e) **Metodické centrum pro výstavbu a rekonstrukci knihoven**

- MZK zřídila v roce 2018 Metodické centrum pro výstavbu a rekonstrukce knihoven. Následně připravila odborné projekty se spolupracujícími institucemi, které zajišťují jeho odbornou způsobilost. MZK bude tento klíčový metodický a poradní orgán českých knihoven rozvíjet i nadále a na

jeho základě bude budovat i mezinárodní spolupráci v rámci knihovnických organizací typu LIBER.

f) Vzdělávací instituce

- MZK se v posledních pěti letech vypracovala na klíčovou instituci celoživotního vzdělávání (CŽV): zajišťuje CŽV knihovníků na základě kurzů akreditovaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy České republiky, ve spolupráci s Masarykovou univerzitou zajišťuje od roku 2017 kurzy a programy Univerzity třetího věku, od roku 2018 nabízí propracovaný systém interního vzdělávání zaměstnanců, modeluje programy celonárodního systému CŽV a úzce spolupracuje nejenom s Knihovnickým institutem Národní knihovny České republiky, ale i s předními univerzitními knihovnickými pracovišti (UISK, SKIP) a středními školami. MZK bude nadále zajišťovat realizaci akreditovaných typových pozic a aktivně se bude podílet na celonárodní koordinaci celoživotního vzdělávání v oblasti knihovnictví.

g) Zajištění prostor pro uchování konzervačního fondu

- MZK bude v následujícím období realizovat rekonstrukci a dostavbu depozitáře, který se nachází v bezprostřední blízkosti budovy MZK. Z kapacitních důvodů bylo třeba vyřešit skladovací zajištění konzervačního fondu, který MZK spravuje a který se zavazuje zpracovat a zpřístupňovat i dalším generacím. Na základě schváleného územního, stavebního a prováděcího plánu a realizovaného výběrového řízení na generálního dodavatele zajistí MZK jeho výstavbu v letech 2020–2022.

h) Příprava a realizace vědeckých a badatelských projektů

- MZK se též aktivně zapojuje (a nadále se zapojovat bude) jako řešitel i spoluřešitel do projektů národní kulturní identity, projektů vypisovaných MK ČR (VISK), Grantovou agenturou České republiky, Technickou agenturou České republiky, evropskými strukturálními, výzkumnými a kulturními fondy a do podobných typů vědecko-aplikačních programů a jejich prostřednictvím usiluje o zpracování a ochranu knižních fondů a o jejich badatelské (v návaznosti i další) zpřístupnění širší veřejnosti. Realizované vědecké a výzkumné projekty MZK zaměřené na nástroje pro zpřístupnění fondu ukazují i budoucí směr odborné práce MZK. Nedílnou součástí se stanou projekty literární, historické a bibliografické. Spolupráce s Masarykovou univerzitou, Univerzitou Karlovou a Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích (která je realizována jak prostřednictvím přímé participace na vědeckých a výzkumných projektech, tak v podobě společně organizovaných mezinárodních konferencí) zajišťuje kvalitní bázi výzkumu a jako taková bude nadále prohlubována. Od roku 2017 je v MZK realizován systém interních grantů, které stabilizují podobu MZK jako vědecké a výzkumné instituce a zajišťují přípravu projektů pro velké celonárodní úkoly.

i) Systematická publikační a ediční činnost

- MZK realizuje souvislou publikační činnost navazující na její badatelskou práci a zpřístupňující vlastní fondy či fondy spolupracujících institucí. Tato publikační činnost je v souladu s obhájenou koncepcí vědy a výzkumu.

j) Ochrana a budování paměťových fondů

- MZK se i v následujícím období zaměří na odborné zpracování, ochranu a další rozšiřování souboru rukopisů, prvotisků a starých tisků bohemik a moravik a na různé formy zpřístupnění tohoto fondu odborné a laické veřejnosti.

k) Mezinárodní propagace české knižní kultury

- MZK se jakožto instituce pověřená (od roku 2015) MK ČR organizací a propagací české knižní kultury na mezinárodních knižních veletrzích v Lipsku, Boloni, Londýně a ve Frankfurtu nad Mohanem bude nadále aktivně zapojovat do různých forem mezinárodní propagace české knižní kultury. Ve spolupráci s národními a partnerskými institucemi bude modelovat další podoby této formy práce s knižní kulturou na poli literárního života. Pro zajištění prezentace a propagace české literatury v zahraničí provozuje České literární centrum. Po úspěšném projektu Českého roku 2019 bude MZK usilovat o podobný typ projektů s dalekosáhlým a stimulativním významem pro šíření české literatury v zahraničí. Od roku 2016 zajišťuje MZK každým rokem realizaci bohemistického semináře s mezinárodní účastí a od roku 2017 uděluje z pověření MK ČR cenu Premia Bohemica za mimořádný přínos české literatury v zahraničí. MZK rozvíjí a bude nadále rozvíjet spolupráci s Českými centry a se zastupitelskými úřady ČR za účelem propagace české literatury v zahraničí.

l) Rozvoj čtenářství

- MZK realizuje a iniciuje autorská čtení a spolupracuje na jejich pořádání. Modeluje programy směřující k rozvoji čtenářských kompetencí a kritického čtení a myšlení, aktivně vstupuje do partnerství v programech tohoto typu na úrovni města a kraje, ale i na úrovni národní a nadnárodní. Jedním z klíčových nástrojů bude i nadále projekt Jižní Morava čte, který MZK realizuje od roku 2016.

m) Kulturní a prezentační programy

- MZK připravuje kulturní programy akcentující význam literatury jako nástroje společenské identifikace a nositele nemateriálních hodnot pro formování občanské i kulturní identity – tuto realizaci bude podněcovat i u dalších subjektů. Tyto programy mají podobu pravidelných tematických výstav, vzdělávacích a přednáškových pořadů, diskusních fór, popularizačních přednášek a virtuálních nástrojů sociální komunikace. Prostřednictvím těchto nástrojů aktivace kulturního a společenského života bude MZK aktivně ovlivňovat rozvoj kritického myšlení, a bude tak vytvářet předpoklady odpovědného přístupu ke společenskému a kulturnímu dění jako základní podmínky rozvoje občanské společnosti.

- MZK plánuje od roku 2022 zahájení provozu Knihovny Milana Kundery budované na základě daru archivu a knihovny Milana Kundery. Knihovna se v rámci MZK stane kulturní institucí s vlastním programem zaměřeným na tematizaci evropské příslušnosti české kultury.

n) Zahraniční spolupráce

- MZK podepsala v uplynulém období smlouvy o spolupráci se Zemskou a univerzitní knihovnou v Drážďanech (SLUB), Francouzskou národní knihovnou, s badatelským centrem CEFRES. Tyto smlouvy se staly základem konkrétních společných výzkumných i prezentačních projektů. MZK bude dále rozvíjet spolupráci s těmito klíčovými partnery a iniciovat nové smluvní vztahy v mezinárodním kontextu. MZK bude budovat partnerství na bázi sítě literárních domů a institucí literárního života a posilovat účast aktérů českého knižního průmyslu a literárního života na zahraničních festivalech, veletrzích a prezentačních akcích. Jednou z klíčových partnerských institucí v této oblasti budou i nadále Česká centra, s nimiž má MZK podepsanou smlouvu o spolupráci.

Knihovny jako tradiční instituce v digitálním světě budou i v následujícím období jedním ze základních nástrojů kulturní politiky státu, prostředkem rozvoje občanské společnosti, instrumentem pro zajištění celoživotního vzdělávání, centry badatelské a vědecké práce, institucemi, které budou vytvářet místa pro setkávání čtenářů a pro rozvoj jejich schopnosti kritického myšlení. ***Scou celkovou činností usiluje Moravská zemská knihovna o upevňování základních hodnot demokratické společnosti a hodnot kulturní společnosti, vytváří předpoklady pro formování národní i evropské identity a šíří základní principy odborné i mezilidské spolupráce.***

Strategické cíle

1.	Zajistit rovný přístup k informačním zdrojům a dostupnost knihovních služeb MZK.
2.	Zajistit a stabilizovat MZK jako přirozené centrum vzdělávání v systému ČŽV.
3.	Zajistit MZK jako součást podpory utváření regionální identity.
4.	Spolupracovat na klíčových dokumentech českého knihovnictví a státní kulturní politiky.
5.	Zajistit realizaci dlouhodobé digitalizace národních fondů a jejich zpřístupnění.
6.	Zabezpečit vícezdrojové financování knihovny.
6.	Prostorově zajistit ukládání stále rostoucího fondu MZK dostavbou a výstavbou depozitáře MZK.
7.	Stabilizovat a posílit výzkumnou spolupráci s vědeckými a univerzitními institucemi v ČR i v mezinárodním kontextu.
8.	Posilovat evropskou integritu mezinárodními projekty a programy a aktivní mezinárodní výměnou zkušeností.
9.	Zajistit nabídku kulturních a vzdělávacích programů pro širokou veřejnost.

10. Posílit přítomnost české literatury, jejích autorů a české knižní kultury v zahraničním kontextu.
11. Připravit a realizovat prezentaci České republiky jako čestného hosta na Frankfurtském knižním veletrhu v roce 2025 nebo 2026.
12. Stabilizovat a posílit vztahy s paměťovými institucemi v ČR i v zahraničí.
13. Posílit mezinárodní spolupráci MZK s velkými zahraničními knihovnami.
14. Zajistit roli MZK jako regionálního centra, posílit její pozici jako krajské instituce ve vztahu k rozpočtu Jihomoravského kraje, zachovat pozici knihoven v Jihomoravském kraji jako součást strategického rozvoje kraje.
15. Dynamicky reagovat na proměňující se potřeby informační společnosti i s ohledem na zajištění přístupu k digitalizovanému obsahu (zajištění konsorciálního řešení klíčových projektů českého knihovnictví, jako je Česká digitální knihovna či Knihovny.cz).
16. Zajistit stabilizaci a rozvoj MZK jako vědecké a výzkumné organizace.
17. Zajistit provoz Metodického centra pro výstavbu a rozvoj knihoven v ČR.
18. Zajistit provoz a další rozvoj portálu Knihovny.cz

Indikátory úspěšné realizace

Počet fyzických i virtuálních návštěvníků služeb a programů MZK.
Objem digitalizovaných dokumentů a nástrojů na zpřístupňování digitalizovaného obsahu.
Dokončený depozitář MZK.
Provoz centrálního portálu knihoven Knihovny.cz.
Počet knihoven zapojených do portálu Knihovny.cz.
MZK má akreditované kurzy pro systém ČŽV.
MZK nabízí systém vzdělávacích kurzů mimo akreditace.
Existuje systém inovačního vzdělávání zaměstnanců MZK.
Počet kulturních programů v MZK a jejich návštěvnost.
Počet programů realizovaných Českým literárním centrem v zahraničí a jejich návštěvnost.
Účast na zahraničních veletrzích.
Uzavřené smlouvy o mezinárodní spolupráci.
Vědecká kolokvia a konference.
MZK je uvedena ve strategických dokumentech na národní i regionální úrovni.
Realizované výzkumné a vědecké projekty.
Aktualizovaná koncepce vědy a výzkumu v MZK.
Ediční profil MZK.
Metodické centrum pro rozvoj a výstavbu knihoven.
Vícezdrojové financování MZK.
Krizový plán pro zajištění služeb MZK v krizových situacích.

Koncepční a strategické dokumenty, s nimiž je předložena Koncepce MZK v souladu:

Státní kulturní politika na léta 2021–2025

Implementace Státní kulturní politiky

Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2021–2027

Metodický pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami zřizovanými a/nebo provozovanými obcemi a kraji na území České republiky (2019)

Metodický pokyn Ministerstva kultury k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky (2019)

Metodický pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu doplňování a aktualizace knihovního fondu pro knihovny zřizované a/nebo provozované obcemi na území České republiky (2017)

Koncepce celoživotního vzdělávání knihovníků (CŽV) (2016)

Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+ (2020)

Program rozvoje Jihomoravského kraje na období 2018–2021 (2018)

Koncepce rodinné politiky pro všechny generace 2020–2030 (2020)

Krajský akční plán rozvoje vzdělávání v Jihomoravském kraji (2016)

Strategie rozvoje Jihomoravského kraje 2021+